

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

**АДАПТАЦІЙНІ ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ
ІННОВАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В
УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ПОВЕДІНКОВИХ ОБМЕЖЕНЬ**

За редакцією Т. В. Калінеску

Харків «ХАІ» 2024

УДК 336:330.341.1:330.025.16

A28

Колектив авторів:

Н. О. Бондар, О. В. Гребенікова, О. В. Дегтярьова, Т. В. Денисова,
А. С. Зінчук, Т. В. Калінеску, Г. С. Ліхоносова, А. С. Машкіна,
Ю. Г. Перепелиця, С. С. Підмогильний, Г. Ю. Ребріна,
М. С. Татар, О. В. Тофанюк, Д. А. Узбек, В. А. Фурсова

Рецензенти:

д-р екон. наук, проф. О. В. Панухник, д-р екон. наук, проф.
О. В. Фінагіна, д-р екон. наук, проф. О. О. Хандій

Затверджено на засіданні вченої ради університету як монографію
(протокол № 7 від 22 лютого 2023 року)

A28 Адаптаційні обліково-фінансові механізми інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання в умовах соціально-поведікових обмежень [Текст] : монографія / Н. О. Бондар, О. В. Гребенікова, О. В. Дегтярьова та ін.; за наук. ред. Т. В. Калінеску. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2024. – 160 с.

ISBN 978-966-662-918-3

Монографію присвячено питанням адаптації обліково-фінансового механізму інноваційної взаємодії різнорідних за соціально-економічними інтересами суб'єктів господарювання відповідно до глобальних викликів, соціально-поведікових обмежень та умов трансформації економіки знань. Сформовано алгоритм трансформації механізмів співробітництва суб'єктів господарювання відповідно до глобальних викликів і соціально-поведікових обмежень. Виявлено наслідки трансформації обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів.

Для наукових працівників, фахівців у галузі фінансів, економіки та управління, викладачів, аспірантів і студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів.

Іл. 26. Табл. 25. Бібліогр.: 168 назв

УДК 336:330.341.1:330.025.16

© Колектив авторів, 2024

© Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут», 2024

ISBN 978-966-662-918-3

ЗМІСТ

	5
ПЕРЕДМОВА.....	
1 МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВПЛИВУ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ, СОЦІАЛЬНО-ПОВЕДІНКОВИХ ОБМЕЖЕНЬ ТА ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ НА ЗМІНУ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	8
1.1 Принципи інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів	8
1.2 Методологічні конфігурації та моделі інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання відповідно до умов глобальних викликів ...	16
1.3 Соціально-економічна парадигма інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання в умовах циклічності глобальних викликів та трансформації економіки знань	28
2 ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ІННОВАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА ЇХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	37
2.1 Когнітивні умови трансформації механізму інноваційної взаємодії та їх вплив на зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності.....	37
2.2 Алгоритм трансформації механізмів співробітництва суб'єктів господарювання відповідно до глобальних викликів і соціально- поведінкових обмежень	44
2.3 Виявлення наслідків трансформації обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів.....	58
3 ДІАГНОСТИКА ЗДАТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	64
3.1 Моніторинг взаємодії суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів і соціально-поведінкових обмежень.....	64
3.2 Аналіз готовності суб'єктів господарювання до інвестування в інтелектуальний ресурс в умовах економіки знань	70
3.3 Оцінювання наявності гідних умов праці для забезпечення здатності суб'єктів господарювання до інноваційної взаємодії з метою ефективного використання знань	78
4 МОДЕЛЮВАННЯ СЦЕНАРІЇВ ПОДОЛАННЯ СПЕЦИФІЧНИХ БАР'ЄРІВ У ПРОЦЕСІ ІННОВАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	86
4.1 Розроблення моделей взаємодії суб'єктів господарювання в умовах посилення глобальних викликів і соціально-поведінкових обмежень	86

4.2 Формування патернів поведінки різних за соціально-економічними інтересами суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів	93
4.3 Прогнозування змін обліково-фінансового механізму інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання відповідно до глобальних викликів, соціально-поведінкових обмежень та умов трансформації економіки знань.....	104
5 СТРАТЕГЕМИ АДАПТАЦІЇ ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ІННОВАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	111
5.1 Сценарії адаптації обліково-фінансового механізму інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання до глобальних викликів	111
5.2 Селективна стратегема узгодження інтересів держави, регіонів та окремих суб'єктів господарювання щодо регулювання диспропорцій комплексного розвитку	125
5.3 Оцінювання ефективності співробітництва суб'єктів господарювання та імплементації трансформаційних механізмів згідно перебігу глобальних викликів.....	132
ПІСЛЯМОВА.....	144
БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК.....	146

ПЕРЕДМОВА

Визначальною ознакою сучасного розвитку суб'єктів господарювання стали глибокі економічні та політичні виклики в усіх сферах суспільного життя, що супроводжуються військовими діями на території України, масштабною соціально-економічною кризою, катастрофічним зниженням бізнес-активності суб'єктів господарювання, різким зниженням рівня життя населення, вибуховим його розшаруванням за соціальним статусом і рівнем доходів, зростанням масштабів бідності та соціальної напруги, руйнацією системи медичного, освітнього, соціально-культурного обслуговування, зниженням кількісних і якісних параметрів надання суспільних послуг. Глобальні виклики поглиблюють соціальні диспропорції економічного розвитку, призводять до загострення соціально-економічних конфліктів, необхідності становлення новітньої фінансової парадигми. У зв'язку з цим виникає нагальна потреба у докорінних змінах трансформаційно-реформаційних процесів інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання.

Метою монографії є обґрунтування теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо адаптації обліково-фінансового механізму інноваційної взаємодії різнорідних за соціально-економічними інтересами суб'єктів господарювання відповідно до глобальних викликів, соціально-поведінкових обмежень та умов трансформації економіки знань.

Перший розділ колективної монографії **«Методологічні засади впливу глобальних викликів, соціально-поведінкових обмежень та економіки знань на зміну взаємодії суб'єктів господарювання»** присвячено поглибленому аналізу методології впливу глобальних викликів на трансформацію взаємодії суб'єктів господарювання.

У розділі розглянуто принципи інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів. Визначено методологічні конфігурації та моделі інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання відповідно до умов глобальних викликів. Розроблено соціально-економічну парадигму інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання в умовах циклічності глобальних викликів та трансформації економіки знань.

У написанні підрозділу 1.1 брали участь Т. В. Калінеску, Ю. Г. Перепелиця, підрозділу 1.2 – Г. С. Ліхоносова, підрозділу 1.3 – Т. В. Калінеску.

У *другому розділі* колективної монографії **«Трансформація обліково-фінансового механізму інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання та їх імплементація для зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності»** розглянуто когнітивні умови трансформації механізму інноваційної взаємодії та їх вплив на зміцнення

економічної безпеки підприємницької діяльності, побудовано алгоритм трансформації механізмів співробітництва суб'єктів господарювання відповідно до глобальних викликів і соціально-поведінкових обмежень, виявлено наслідки трансформації обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів.

У написанні підрозділу 2.1 брали участь Т. В. Калінеску С. С. Підмогильний, підрозділу 2.2 – М. С. Татар, підрозділу 2.3 – О. В. Гребенікова, Т. В. Денисова.

У *третьому розділі* монографії **«Діагностика здатності суб'єктів господарювання до інноваційної взаємодії в умовах глобальних викликів та економіки знань»** здійснено моніторинг взаємодії суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів і соціально-поведінкових обмежень, проаналізовано готовність суб'єктів господарювання до інвестування в інтелектуальний ресурс в умовах економіки знань. Здійснено оцінювання наявності гідних умов праці для забезпечення здатності суб'єктів господарювання до інноваційної взаємодії з метою ефективного використання знань.

У написанні підрозділу 3.1 брали участь В. А. Фурсова, підрозділу 3.2 – Т. В. Калінеску, А. С. Машкіна, підрозділу 3.3 – Н. О. Бондар.

У *четвертому розділі* колективної монографії **«Моделювання сценаріїв подолання специфічних бар'єрів у процесі інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання в контексті глобальних викликів»** розроблено моделі взаємодії суб'єктів господарювання в умовах посилення глобальних викликів і соціально-поведінкових обмежень. Сформовано патерни поведінки різних за соціально-економічними інтересами суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів та здійснено прогнозування змін обліково-фінансового механізму інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання відповідно до глобальних викликів, соціально-поведінкових обмежень та умов трансформації економіки знань ефектів обліково-фінансової взаємодії суб'єктів господарювання.

У написанні підрозділу 4.1 брали участь В. А. Фурсова, Г. Ю. Ребріна, підрозділу 4.2 – М. С. Татар, підрозділу 4.3 – О. В. Гребенікова.

У *п'ятому розділі* колективної монографії **«Стратегіми адаптації обліково-фінансового механізму інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів»** побудовано сценарії адаптації обліково-фінансового механізму інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання до глобальних викликів, розроблено селективну стратегію узгодження інтересів держави, регіонів та окремих суб'єктів господарювання щодо регулювання диспропорцій комплексного розвитку. Здійснено оцінювання ефективності співробітництва суб'єктів

господарювання та імплементації трансформаційних механізмів згідно з перебігом глобальних викликів.

У написанні підрозділу 5.1 брала участь Г. С. Ліхоносова, підрозділу 5.2 – Д. А. Узбек, підрозділу 5.3 – О. В. Тофанюк, Ю. Г. Перепелиця.

У цілому монографія «Адаптація обліково-фінансового механізму інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання відповідно до глобальних викликів, соціально-поведінкових обмежень та умов трансформації економіки знань» – ґрунтовне дослідження колективу авторів, яке має теоретичне і практичне значення. Насамперед вона дає цілісне уявлення про стратегію адаптації обліково-фінансового механізму інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів.

Теоретико-прикладне значення монографії полягає у розробленні й обґрунтуванні науково-практичних положень щодо трансформації обліково-фінансового механізму інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання та їх імплементації для зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності. Визначення основних проблем, що стримують інноваційну взаємодію суб'єктів господарювання, оцінювання і прогнозування впливу соціально-поведінкових обмежень на фінансово-економічні показники діяльності суб'єктів господарювання сприятимуть виробленню якісно нових, більш цілеспрямованих підходів до активізації та трансформації процесів інноваційної взаємодії й дадуть змогу підвищити рівень обґрунтованості управлінських рішень під час взаємодії суб'єктів господарювання для протидії негативним наслідкам глобальних викликів.

Загалом, дослідження заявлених у монографії проблемно-теоретичних, методологічних і практичних питань адаптації обліково-фінансового механізму інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання відповідно до глобальних викликів, соціально-поведінкових обмежень та умов трансформації економіки знань, дало можливість аргументовано довести, що перспективи підвищення ефективності функціонування зазначеного механізму у контексті посилення впливу глобальних викликів на кількісно-якісні параметри життєдіяльності суспільства лежать у площині врахування положень концепції інклюзивного розвитку під час визначення цілей і завдань взаємодії суб'єктів господарювання. Практичне впровадження запропонованих у колективній монографії рекомендацій дасть змогу задіяти внутрішній потенціал кожного суб'єкта господарювання з метою створення передумов для стійкого, збалансованого підвищення рівня суспільного добробуту.

2.3 Виявлення наслідків трансформації обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів

У реаліях сьогодення особливістю ефективного функціонування суб'єктів господарювання є необхідність вирішення гострих поточних проблем і реагування на глобальні та локальні виклики, які пов'язані зі стрімким розвитком науково-технічного прогресу, загрозами екологічного характеру, міграційними процесами і демографічною ситуацією, необхідністю територіальної консолідації та регіональної інклюзії, чинниками геополітичного і цивілізаційно-гуманітарного характеру тощо. Перманентна нестабільність соціально-економічної динаміки визначає необхідність трансформації обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання та дослідження її наслідків на різних економічних рівнях.

Аналіз наукових досліджень і публікацій вказує на те, що значу увагу теоретичним і практичним аспектам формування фінансового механізму взаємодії загалом і його трансформації зокрема приділяють такі науковці: Марусяк Н. Л. [71], Ведернікова С. В. [14], Руденко М. В. [103], Катан Л. І., Демчук Н. І. [17], Лісовська Л. С. [64], Синюгіна Н. В. [108] та Чмерук Г. Г., Стороженко О. О. [130]. Дослідженнями щодо формування обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання присвячено роботи Калінеску Т. В. [44] та Ліхоносової Г. С., Єльцової Т. І. [9]. Проте проблема виявлення наслідків трансформації обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання лишається нерозв'язаною.

Деструктивні тенденції пандемії коронавірусу і повномасштабне російське вторгнення в Україну призводять до трансформації традиційних форм взаємодії суб'єктів господарювання й активізації переходу на нові.

Під обліково-фінансовим механізмом взаємодії суб'єктів господарювання розуміється система взаємодії між різними учасниками економічної діяльності, що здійснюється на основі організації обліку і фінансових операцій.

Суб'єктами взаємодії обліково-фінансового механізму можуть бути як юридичні, так і фізичні особи, державні організації, некомерційні організації, підприємства малого, середнього та великого бізнесу, фінансові інституції тощо. Вони взаємодіють між собою в межах різних економічних операцій, таких як продаж та купівля товарів та послуг, інвестування, інноваційний розвиток, залучення та розміщення фінансових ресурсів, надання кредитів та інші операції. Вони взаємодіють між собою в межах податкової системи, де кожен економічний суб'єкт також повинен дотримуватись вимог податкового законодавства та вносити податкові платежі відповідно до встановлених правил.

Проте необхідно враховувати, що суб'єкти обліково-фінансового механізму мають різні цілі та завдання, і взаємодія між ними може бути як конкурентною, так і співпрацею. Тому важливо правильно організувати обліково-фінансовий механізм і використовувати його як інструмент для досягнення власних цілей та завдань, збереження фінансової стабільності та ефективного конкурування на ринку.

Як система заходів впливу обліково-фінансовий механізм взаємодії суб'єктів господарювання виявляється у формі інструментів, методів та важелів, які об'єднуючись, створюють єдине ціле, характеристики якого виявляються лише за спільної конвергенції його елементів. Через взаємодію елементів обліково-фінансовий механізму, які й утворюють систему, з'являються нові якості, які неможливо отримати шляхом простого поєднання його елементів. Тому у сучасних умовах розвитку економіки успішне розв'язання проблем соціально-економічного розвитку підприємств, об'єднань, галузей і країн залежить від трансформації обліково-фінансових механізмів взаємодії суб'єктів господарювання, оскільки лише за умов надійного функціонування їх різні елементи взаємодіють, забезпечуючи реалізацію стратегічних і тактичних цілей.

Основними елементами обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання є:

- облікова політика – комплекс правил і принципів, що визначають порядок і методи ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності;

- бухгалтерський облік – система збору, оброблення, аналізу та подання інформації про фінансові операції, яка дає змогу керувати фінансами організації, приймати рішення та формувати фінансову звітність;

- фінансовий облік – складання фінансових звітів на основі бухгалтерського обліку, які відображають фінансовий стан організації та її результати за певний період;

- податковий облік – ведення обліку податкової звітності та підготовчої декларацій для податкових органів;

- фінансовий аналіз – це методи та інструменти, які дають змогу оцінити фінансовий стан організації та її результати діяльності;

- фінансове управління – процес планування, організації, контролю і управління фінансовими ресурсами, оцінювання ризиків і вироблення стратегій фінансової діяльності. За допомогою правильно налаштованої системи обліку та фінансового управління суб'єкти господарювання можуть визначити фактори, які можуть призвести до ризику та вжити заходів щодо його мінімізації.

Загалом, обліково-фінансовий механізм є невід'ємною частиною управління економічною діяльністю, що дає змогу суб'єктам господарювання контролювати свої фінанси та приймати правильні

рішення у процесі взаємодії з іншими учасниками ринку. При цьому суб'єкти господарювання можуть взаємодіяти між собою різними способами. Наприклад, вони можуть укласти договори на постачання товарів та послуг, здійснювати платіжні операції, залучати фінансування, брати участь у інвестиційних проєктах тощо.

Для ефективного функціонування обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання потрібні правильна організація бухгалтерського обліку та податкового обліку, використання сучасних інформаційних технологій для автоматизації процесів обліково-фінансового характеру, аналіз фінансової звітності.

Трансформація обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів відбувається внаслідок зміни економічного середовища та потребує адаптації до нових умов, щоб забезпечити ефективність та конкурентоспроможність бізнесу. Це може потребувати зміни методів та систем обліку, розроблення нових інструментів фінансового менеджменту та аналізу даних, а також зміни податкового законодавства та інших правил регулювання.

Одним із прикладів трансформації обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання є перехід до цифрових технологій [27, 130]. Цифровізація дає змогу прискорити й спростити процеси обліку та звітності, а також підвищити точність та якість фінансових даних. У зв'язку з цим суб'єкти господарювання можуть використовувати цифрові інструменти для аналізу даних, прийняття рішень та управління фінансами.

Ще одним прикладом є збільшення уваги до соціальної відповідальності бізнесу (CSR). Суб'єкти господарювання дедалі частіше орієнтуються на створення стабільного і стійкого бізнесу, який не тільки дає прибуток, а й враховує соціальні та екологічні аспекти. Це може потребувати зміни методів обліку, щоб відобразити витрати на соціально-екологічно відповідальну діяльність і оцінити відповідні результати.

Суб'єкти господарювання мають бути готові до зміни бізнес-моделей, застосування нових технологій та участі у різних економічних та соціальних ініціативах.

Одним із основних викликів, з яким стикаються суб'єкти господарювання в умовах трансформації обліково-фінансового механізму, є збільшення невизначеності та ризиків. Глобальні виклики, такі як зміна клімату, пандемія та геополітичні конфлікти, можуть призвести до зміни економічного середовища та ускладнення прогнозування бізнес-процесів та фінансових результатів. Суб'єкти господарювання повинні розробляти стратегії управління ризиками та покращувати механізми контролю, щоб мінімізувати можливі негативні наслідки.

Крім того, трансформація обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів може спричинити

зміну правил регулювання та законодавства, моделей фінансування та інвестування. Державні органи можуть запровадити нові вимоги до фінансової звітності та обліку, включаючи соціально-екологічні показники, та податкове законодавство, яке може бути переглянуте з урахуванням змін в економічному середовищі. Суб'єкти господарювання повинні постійно шукати нові джерела фінансування, особливо якщо вони пов'язані з екологічно чистими технологіями або соціально-відповідальними проєктами. Інвестори можуть стати більш вимогливими і більше звертати увагу на соціально-екологічні показники під час прийняття рішення про інвестування.

Суб'єкти господарювання мають співпрацювати один з одним і з державними органами для забезпечення узгодженості й скоординованості дій. Взаємодія та співробітництво дадуть їм обмінюватися інформацією та ресурсами, а також приймати спільні рішення для досягнення спільних цілей.

Трансформація обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів може призвести до різних наслідків. Вони можуть бути як позитивними, так і негативними.

До позитивних наслідків можна віднести:

1. Спрощення процесів обліку та звітності. В умовах глобальних викликів потрібна більш оперативна і точна інформація, тому спрощення системи обліку та звітності може скоротити витрати часу та підвищити ефективність діяльності суб'єктів господарювання.

2. Розвиток нових фінансових інструментів. Глобальні виклики потребують постійного розвитку та вдосконалення фінансових інструментів, що може спричинити створення нових можливостей для фінансування діяльності суб'єктів господарювання.

3. Зміцнення позицій світовому ринку. Суб'єкти господарювання, які можуть швидко та точно адаптуватися до глобальних викликів, можуть зміцнити свої позиції на світовому ринку та отримати конкурентну перевагу.

Негативними наслідками є:

1. Збільшення ризиків. Глобальні виклики можуть призвести до нестабільності на фінансових ринках, що збільшує ризики для суб'єктів господарювання. Можливі зміни податкового законодавства та інших правил, що також може підвищити ризики для бізнесу.

2. Обмеження доступу до фінансування. Деякі фінансові інструменти можуть стати недоступними в умовах глобальних викликів, що може призвести до обмеження фінансового доступу для суб'єктів господарювання.

3. Збільшення конкуренції. Глобальні виклики можуть призвести до збільшення конкуренції на світовому ринку, що може вплинути на прибутковість суб'єктів господарювання.

Для виявлення наслідків трансформації обліково-фінансової взаємодії суб'єктів господарювання можна використовувати різноманітні показники залежно від конкретної мети дослідження. Доцільно досліджувати їх значення до трансформації обліково-фінансового механізму і після неї, тобто здійснювати фінансовий моніторинг динаміки зніми системи часткових показників (рисунок 2.8).

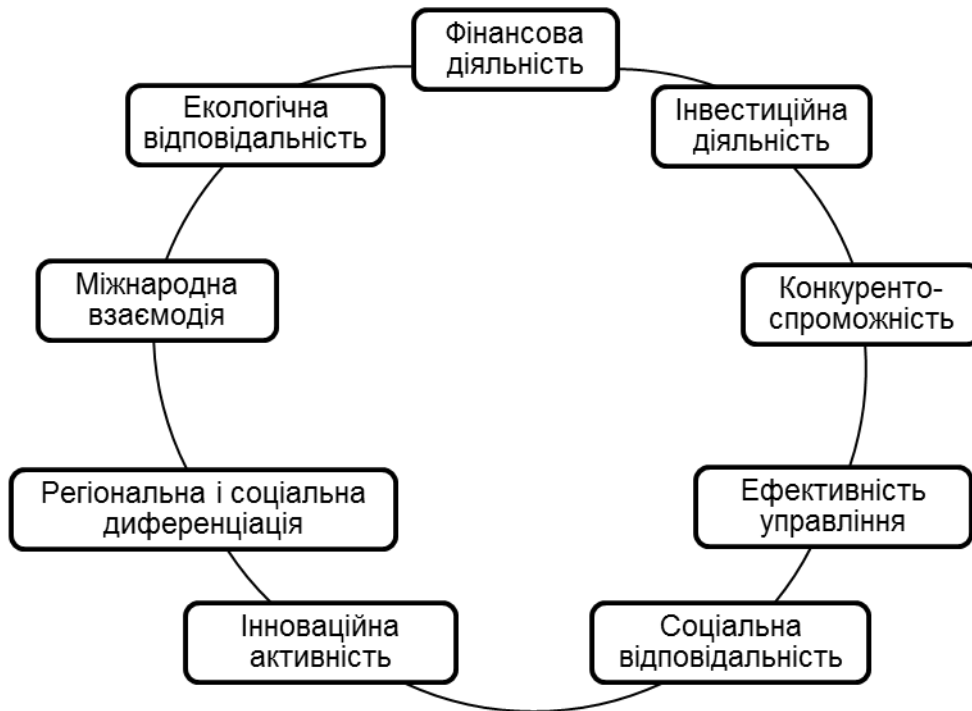

Рисунок 2.8 – Напрями виявлення наслідків трансформації обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання

Джерело: складено авторами

Для вирішення цієї проблеми пропонується використовувати систему показників за такими напрямками:

1. Фінансові показники: зміни в обсягах продажу, прибутку, рентабельності, структурі доходів і витрат, оборотному капіталі, зміни рівня заборгованості, ліквідності, ризиковості бізнесу, ступеня залежності від зовнішніх джерела фінансування тощо.

2. Інвестиційні показники: зміни обсягів інвестицій, їх структурі, термінів окупності, очікуваної прибутковості, ефективності використання інвестиційних ресурсів та ін.

3. Показники конкурентоспроможності: зміни частки ринку, рівнів цін, якості продукції або послуг, рівнів задоволеності споживачів та інших.

4. Показники ефективності управління: зміни рівня автоматизації обліку та фінансового управління, ефективності використання інформаційних технологій, продуктивності праці та ін.

5. Показники інноваційної активності: зміни на рівні інноваційної активності, обсягів інвестування в науково-дослідну діяльність, рівня впровадження нових технологій, кількості нових продуктів, рівня задоволеності клієнтів.

6. Показники соціальної відповідальності: зміни рівня зайнятості, заробітної плати та умов праці, рівня соціальної захищеності працівників, соціальної відповідальності бізнесу.

7. Показники регіональної та соціальної диференціації: зміни рівня розвитку різних регіонів, зайнятості та прибутковості населення, соціального розвитку і підтримки тощо.

8. Показники міжнародної інтеграції: зміни рівня експорту та імпорту товарів і послуг, структури експорту та імпорту, ступеня відкритості ринків, зміни рівня міжнародної торгівлі та інвестицій, міжнародної конкуренції та позицій національної економіки на міжнародному ринку.

9. Показники екологічної відповідальності: зміни рівня використання екологічно чистих технологій, викидів та відходів, ступеня дотримання екологічних і вимог, екологічної відповідальності бізнесу тощо.

Ці показники можна використовувати окремо або у комбінації з іншими показниками для дослідження наслідків трансформації обліково-фінансової взаємодії суб'єктів господарювання на різних економічних рівнях.

Трансформація обліково-фінансового механізму є складним багатоаспектним процесом, який потребує гнучкості, адаптивності та інноваційного мислення з боку бізнесу та держави. Проте успішна адаптація дасть змогу суб'єктам господарювання зберегти конкурентоспроможність і забезпечити стійке зростання в умовах глобальних викликів.

Для виявлення наслідків трансформації обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів доцільно проводити моніторинг динаміки груп показників за такими напрямками: фінансова та інвестиційна діяльність, конкурентоспроможність, ефективність управління, інноваційна активність, соціальна відповідальність, регіональна і соціальна диференціація, міжнародна інтеграція та екологічна відповідальність.

Трансформація обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів може мати позитивні й негативні наслідки. Для мінімізації негативного ефекту і максимізації позитивного необхідно розробляти й застосовувати нові стратегії та методи обліку і фінансового менеджменту, які дадуть змогу суб'єктам господарювання швидко й ефективно адаптуватися до змінних умов ринку. Крім того, суб'єкти господарювання мають бути готовими до змін у законодавстві та правилах регулювання, щоб мінімізувати ризики та отримати максимальну вигоду від глобальних викликів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Акуленко, В. І. Імплементация міжнародно-правових норм у внутрішнє право України у сфері охорони культурної спадщини. Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України / В.І. Акуленко; за ред. В. Н. Денисова. – Київ : Юстініан, 2006. – С. 458 – 507.
2. Андреева, Г. М. Социальная психология / Г. М. Андреева. – М. : МГУ, 1988. – 160 с.
3. Андрусак, О. І. Особливості бізнес-комунікацій у системі міжнародних економічних відносин / О. І. Андрусак // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 12. С. 26–35.
4. Антонович, М. Міжнародне право : навч. посіб. / М. Антонович. – Київ : Юрінком Інтер, 2011. – 384 с.
5. Бажал, Ю. М. Розвиток інноваційної діяльності у знаннєвому трикутнику «держава – університети – промисловість / Ю. М. Бажал // Економіка і прогнозування. – 2015. – № 1. – С. 76 – 88.
6. Банківський менеджмент: підручник / за ред. О. А. Кириченка, В. І. Міщенко. – Київ : Знання, 2005. – 426 с.
7. Безгін, К. С. Інфолюція інноваційно-активної організації: поведінковий аспект / К. С. Безгін // Економіка і організація управління. – 2019. – № 2 (34). – С. 5 – 19.
8. Бережна, К. В. Імплементация норм права Європейського Союзу в адміністративне законодавство України : концептуальні проблеми / К. В. Бережна // Прикарпатський юридичний вісник. – 2016. – № 5 (14). - С. 36 – 40.
9. Биков, І. О. Деякі питання імплементації європейських митних стандартів до законодавства України / І. О. Биков // Право і суспільство. – 2017. – № 1. – С. 124–127.
10. Богдан, Н. М. Теоретико-методологічне забезпечення узгодження економічних інтересів регіону : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.05 / Н. М. Богдан. – Івано-Франківськ, 2018. – 543 с.
11. Бондар, Н. О. Гідні умови праці як передумова здатності суб'єктів господарювання до інноваційної взаємодії // Інноваційний розвиток обліково-фінансової та податкової систем в сучасному контексті глобалізації: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. 8–9 грудня 2022 р. – Харків: Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2022. – С. 3 – 4.
12. Бондарева, С. А. Сучасна парадигма інноваційного розвитку промислового підприємства / С. А. Бондарева // Наук. вісник Херсон. держ. ун-ту. – Вип. 10, ч. 1. – 2015. – С. 84 – 87.
13. Буткевич, В. Г., Мицик В.В., Задорожній О.В. Міжнародне право. Основи теорії : підручник / В. Г. Буткевич, В. В. Мицик, О.В. Задорожній. – Київ : Либідь, 2002. – 608 с.

14. Ведернікова, С. В. Формування механізму фінансової взаємодії банків та підприємств / С. В. Ведернікова. // Ефективна економіка. – 2015. – № 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_1_38
15. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. Ю. С. Шемшученка. – Київ : Юридична думка, 2007. – 992 с.
16. Великий Ю. В. Вплив мотиваційних важелів на інноваційну активність персоналу машинобудівних підприємств. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/538833.pdf>
17. Взаємодія банків та інших фінансових установ з підприємствами: теорія, методика і практична реальність: монографія / за заг. ред. Л. І. Катан та Н. І. Демчук. – Дніпро : Пороги, 2018. – 460 с.
18. Виноградова, О. В. Електронна комерція в епоху діджиталізації / О. В. Виноградова // Причорноморські економічні студії. – 2020. – Вип. 53. – С. 55 – 61.
19. Власюк О. С. Економічна безпека України в умовах ринкових трансформацій та антикризового регулювання / О. С. Власюк. – Київ : ДННУ “Акад. фін. управління”, 2011. – 474 с.
20. Вороніна, А. В. А.С. Формування системи адаптивного стратегічного управління розвитком організації / А. В. Вороніна, А. С. Зеніна-Біліченко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип.11. – С. 294 – 299.
21. Гайдук, І. С. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства / І. С. Гайдук // Економічний вісник університету. – 2016. – Вип. 28/1. – С. 33 – 40.
22. Галіцин, В. К. Моделі та технології систем моніторингу в економіці: автореф. дис. ... д-ра екон.наук : 08.03.02 / В. К. Галіцин. – Київ, 2015. – 31 с.
23. Герасименко Г. В. Гідна праця як компонента ефективності управління людськими ресурсами: оцінка стану у високотехнологічних галузях промисловості України. / Г. В. Герасименко // Ефективна економіка. - № 10. – 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5825>
24. Гідна праця: імперативи, українські реалії, механізм забезпечення : монографія / [А. М. Колот, В. М. Данюк, О. О. Герасименко та ін.; за наук. ред. док. екон. наук., проф. А. М. Колота. — Київ : КНЕУ, 2017. — 500 с.
25. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. Київ: Центр Разумкова, 2018. – 202 с.
26. Горин, В. П. Фінансовий механізм забезпечення суспільного добробуту: теоретична концептуалізація та проблеми функціонування : моногр. / В. П. Горин. – Тернопіль: ТНЕУ, 2020. – 516 с.

27. Даніч, В. М. Електронна взаємодія суб'єктів господарювання під час глобальних викликів. / В. М. Даніч, М. С. Татар // Вісник Хмельниц. нац. ун-ту. – 2021. – № 2. – С. 60 – 68.
28. Данко-Ютіш, Н. І. Концептуальні положення формування регіональної політики адаптивно-селективного типу, спрямованої на подолання міжрегіональних диспропорцій соціально-економічного розвитку // Ефективна економіка. 2017. – № 2. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5438>
29. Дем'яненко, Т. І. Оцінка рівня адаптивної гнучкості у формуванні адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства / Т. І. Дем'яненко // БізнесІнформ. – 2012. – № 12. – С. 217 -220.
30. Дергачова, В. В. Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності в умовах пандемії COVID-19 / В. В. Дергачова, Ю. В. Рудніцька // Економіка та держава. - 2020. - № 12/2020. – С. 15 – 20.
31. Дехтяр, Н. А. Механізм управління фінансовим забезпеченням інноваційної діяльності підприємств / Н. А. Дехтяр // Науковий вісник Херсон. держ. ун-ту. Сер. Економічні науки. – 2014. – Вип. 7(5). – С. 9 – 13.
32. Дмитрієв, А. І. Специфіка імплементації договірних зобов'язань України у сфері міжнародного космічного права. Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України / А. І. Дмитрієв А. І.; за ред. В.Н. Денисова. Київ : Юстініан, 2006. С. 134 – 147.
33. Довгалюк, В. В. Роль фінансової глобалізації у розвитку фінансового ринку / В. В. Довгалюк // Ефективна економіка. – 2016. – №7. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_7_26
34. Дубров, А. М. Многомерные статистические методы: учебник / А. М. Дубров, В. С. Мхитарян, Л. И. Трошин. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 352 с.
35. Едророва, В. Н. Система показателей мониторинга устойчивости региональной финансовой системы / В. Н. Едророва, А.А. Кавинов // Финансы и кредит. – 2005. – № 19. – С. 4 –1 2.
36. Єгоров, П. В. Стратегічний моніторинг у управлінні фінансово-господарською діяльністю виробничих систем: Монографія / П. В. Єгоров, Н. В. Алексєєнко. – Донецьк: ТОВ Південний Схід, Лтд, 2013. – 250 с.
37. Завражний, К. Ю. Комунаційні бізнес-процеси промислових підприємств: визначення та систематизація / К. Ю. Завражний // Економічний форум. – 2020. – №1. – С. 78 – 88.
38. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник: 3-тє вид., доп. та переробл. / А. Г. Загородній, Г. П. Вознюк. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – Т. 1. – 601 с.
39. Захист навколишнього середовища в авіатранспортних процесах : підручник / В. М. Ісаєнко, С. В. Бойченко, К. О. Бабікова, О. О. Вовк. – Київ : НАУ, 2020. – 320 с

40. Зимбардо, Ф. Социальное влияние / Ф. Зимбардо, М. Ляйппе. – СПб. : Питер, 2000. – 448 с.
41. Ілляшенко, О. В. Інформаційна підтримка механізму захисту економічної діяльності підприємства: управлінський та обліковий аспект / О. В. Ілляшенко // Соціально-гуманітарний вісник. – 2020. – Вип. 34. – 155 – 157.
42. Калінеску, Т. В. Креативний облік і аудит економічної діяльності підприємств / Т. В. Калінеску // Часопис економічних реформ. Науково-виробничий журнал. - 2019. – №2(34). – С. 95 – 102
43. Калінеску, Т.В. Механізми інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання в контекст і трансформації економіки знань / Т. В. Калінеску // Часопис економічних реформ. Науково-виробничий журнал. - 2020. – № 4(40). – С. 38 – 44.
44. Калінеску, Т. В. Обліково-фінансові механізми соціально-економічного розвитку суб'єктів господарювання / Т. В. Калінеску // Часопис економічних реформ. – 2021. – № 1(41). – С. 50 – 57.
45. Калинеску, Т. В. Особенности современной налоговой парадигмы в условиях модернизации экономики / Т. В. Калинеску // Налоговые реформы. Теория и практика: монография / [И. А. Майбуров и др.]; под ред. И. А. Майбуров, Ю. Б. Иванов. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2010. – С. 201 – 212.
46. Калінеску, Т. В. Парадигма формування механізму зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності / Т. В. Калінеску, Д. С. Ревенко, С. С. Підмогильний // Часопис економічних реформ. Науково-виробничий журнал. - 2021. – № 3(43). – С. 35 – 41.
47. Калінеску, Т. В. Порівняльний аналіз обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання / Т. В. Калінеску, Юфен Хуан // Часопис економічних реформ. – 2022. – № 1(45). – С. 39 – 44.
48. Картина світу стала похмуришою. Розвиток світової торгівлі практично зупиниться у 2023 році - прогноз СОТ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://biz.nv.ua/ukr/economics/rozvitok-svitovoji-torgivli-praktichno-zamre-u-2023-roci-prognoz-sot-ostanni-novini-50274909.html>
49. Клименко, Ю. М. Системоутворюючі механізми практико-орієнтованих освітньо-дослідницьких мереж / Ю. М. Клименко // Економіка і організація управління. – 2017. – № 1(25). – С. 103 – 114.
50. Колот, А. М. Інноваційна праця та інтелектуальний капітал у системі факторів формування економіки знань / А. М. Колот // Економічна теорія. – 2007. - № 2. – С. 3 – 13.
51. Копилова, О. Фінансові ринки Euronext під впливом війни в Україні / О. Копилова, Ю. Пічугіна // Економіка. – 2022. – № 3. – Т. 32. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/2192>
52. Корнеєва, Т. М. Державна політика у сфері економіки знань: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.03

«Економіка та управління національним господарством» / Т. М. Корнєєва. – Київ, 2010. – 28 с.

53. Краус, Н. М. Інноваційна економіка в глобалізованому світі: інституціональний базис формування та траєкторія розвитку: монографія / Н. М. Краус. – Київ: Аграр Медіа Груп, 2019. – 492 с.

54. Краус, Н. М. Інноваційна економіка: дефініція поняття та інституціональний базис розвитку / Н. М. Краус // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка : зб. наук. пр. / ред. кол. : Т. В. Черничко (гол. ред.) [та ін.]. – Мукачево : Карпатська вежа, 2015. – Вип. 2 (4), ч. 1. – С. 36 – 42.

55. Краус, Н. М. Становлення інноваційної економіки в умовах інституціональних змін : монографія / Н. М. Краус. – Київ : Центр учбової літератури, 2015. – 596 с.

56. Куликов, В. Н. Проблемы социальной психологии / В.Н. Куликов. – Иваново: Изд-во Иванов. госуд. ун-та, 1979. – 257 с.

57. Куц, М. О. Про особливості тлумачення терміна «імплементация» / М. О. Куц // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 2. – С. 133 – 138.

58. Куценко, В. І. Освіта і наука - генератори інновацій: парадигма взаємодії / В. І. Куценко // Економка та держава. – 2009. – № 5. – С. 9 – 11.

59. Куцик, П. О. Глобальна економіка: принципи, становлення, функціонування, регулювання та розвиток: монографія/ П. О. Куцик, О. І. Ковтун, Г. І. Башнянин. – Львів: Вид-во ЛКА, 2015. – 594 с.

60. Кучер, Г. В. Державні фінансові ресурси: монографія / Г.В. Кучер – Київ: Київ. нац. торг. Ун-тет, 2018. – 608 с.

61. Лазоренко, Т.В. Когнітивний менеджмент як інноваційна стратегія управління організацією / Т.В. Лазоренко, М.П. Лазаренко // Ефективна економіка. 2018. – 4. - Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/4_2018/57.pdf

62. Лебедко, С. А. Інтегральне оцінювання рівня економічної безпеки транспортних підприємств / С. А. Лебедко // Бізнес Інформ. – 2019. – № 2. – С. 259 – 266. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-2-259-266>

63. Легостаєва, О. О. Тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств України / О. О. Легостаєва, Н. Д. Кондратенко // Науковий погляд: економіка та управління. –2020. – № 2(68). – С. 28 – 32.

64. Лісовська, Л. С. Теорія взаємодії в інноваційних процесах / Л. С. Лісовська // Вісник нац. ун-ту Львівська політехніка. Сер. Проблеми економіки та управління. – 2020. – № 2(8). – С. 165 – 180.

65. Лісовська, Л. С. Формування систем взаємодії у інноваційних процесах: концепція налагодження та інструменти оцінювання: монографія / Л. С. Лісовська; за заг. наук. ред. О. М. Лютак. – Луцьк : Вежа-Друк, 2020. – 388 с.

66. Ліхоносова, Г. Адаптація обліково-фінансового механізму інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання до глобальних викликів / Г. Ліхоносова, А. Волошина // Економіка та суспільство. – 2022. – № 45. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1949/1876>
67. Ліхоносова, Г. С. Проблематика обліково-фінансової взаємодії суб'єктів господарювання в умовах соціально-поведінкових обмежень / Г. С. Ліхоносова, Т. І. Єльцова // Економіка та суспільство. – 2021. – №32. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/832/799>
68. Луциків, І. В. Інноваційна взаємодія як метод активізації інноваційної діяльності / І. В. Луциків // Соціально-економічні аспекти розвитку економіки: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. студ. і молодих учених 27 – 28 квітня 2017 року. – Тернопіль : ТНТУ, 2017. – С. 50 – 53.
69. Максимов, В. В. Імплементация норм міжнародного гуманітарного права з охорони культурних цінностей у внутрішнє право України. Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України / В. В. Максимов; за ред. В. Н. Денисова. - Київ : Юстініан, 2006. – С. 526 – 539.
70. Марков, А. В. Институциональная трансформация социальноэкономической парадигмы цивилизационного развития / А. В. Марков // Инновации. – 2012. – № 7 (165). – С. 26 – 31.
71. Марусяк, Н. Л. Фінансовий механізм підприємства та напрями його удосконалення в сучасному економічному середовищі. / Н. Л. Марусяк // Економіка та держава. – 2021. – № 12. – С. 94 – 97.
72. Мельник, О. Г. Моніторинг діяльності підприємства / О. Г. Мельник, М. Д. Пецкович // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2012. – № 722. – С. 381 – 386.
73. Мельник, П. В. Менеджмент : навч. посіб. / П. В. Мельник, М. М. Філоненко, Л. П. Гацька, Н. Е. Кошарська. – Ірпінь : Акад. ДПС України, 2001. – 154 с.
74. Меркулова, Ю. В. Лекція до теми «Психологічний вплив та маніпулятивна поведінка» / Ю. В. Меркулова. – 2016. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://oduv.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/lek-3-2016-prof_spilkyvannja.pdf
75. Назаров, Н. К. Розвиток системи матеріального стимулювання трудової діяльності в контексті гідної праці / Н. К. Назаров, Е. Р. Степанова // Соціально-трудова відносина: теорія та практика : зб. наук. пр. (голова редкол. А. М. Колот). – Київ: КНЕУ ім. В. Гетьмана, 2017. – № 1(13). — 320 с. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/16936/1/Nazarov%20N.%20K.%2c%20Stepanova%20E.%20R..pdf/>

76. Наукова та інноваційна діяльність України 2020: стат. зб. / за ред. М. Кузнецової. – Київ: Державна служба статистики України. – 2021. – 242 с.
77. Національна економічна стратегія на період до 2030 року, затверджена Постановою КМУ від 03.03.2021 № 179. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
78. Облікове-аналітичне забезпечення суб'єктів господарювання в умовах євроінтеграції: монографія / Н. П. Позняковська, С. Я. Зубілевич, О. Л. Міклуха та ін. – Рівне : НУВГП, 2019. – 414 с.
79. Ольшанский, Д. В. Психология масс / Ольшанский, Д. В. – СПб. : Питер, 2002. – 368 с.
80. Орлеан, А. Адаптація законодавства України у сфері протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, до законодавства ЄС / А. Орлеан // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2017. – № 2. – С.127 – 135.
81. Островська, Г. Інтелектуальна модель інноваційного розвитку підприємств у парадигмі економіки, заснованої на знаннях / Г. Островська // Scientific Bulletin of Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas (Series: Economics and Management in the Oil and Gas Industry). – 2022. – № 2(26). – Р. 65 – 78.
82. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>
83. Панасюк, А. Ю. Психологические основы убеждающего воздействия : автореф. дис. доктора психол. наук на соискание уч. степени / А. Ю. Панасюк. – М., 1992. – 36 с.
84. Панкова, Л. І. Теорія ігор як інструмент узгодження економічних інтересів у використанні потенціалу кластерної політики розвитку регіонів / Л. І. Панкова // Актуальні проблеми економіки: наук. екон. журн. – Київ : Нац. акад. упр., 2020. – Вип. 3. – С. 83–93.
85. Парадигма інноваційного розвитку в умовах ринкової трансформації: монографія / авт. кол.: Е. М. Забарна, О. М. Козакова, В. А. Чередниченко [та ін.]; за заг. ред. Е.М. Забарної. – Херсон : Олді-плюс, 2019. – 92 с.
86. Пархоменко, О. В. Діалектична система «інформація – знання» як визначальний фактор реалізації принципу «об'єднання можливостей» в умовах функціонування інноваційної економіки / О. В. Пархоменко, А. О. Пархоменко // Науково-технічна інформація. – 2011. – № 4. – С. 8– 13.
87. Парыгин, Б. Д. Основы социально-психологической теории / Б. Д. Парыгин. М. : Мысль, 1971. – 160 с.
88. Перепьолкін, С. М. Інтерпретація терміну «імплементація» у правовій доктрині / С. М. Перепьолкін // Юридичний науковий електронний журнал. – 2021. – №9. – С. 310 – 313.

89. Перерва, П. Г. Інтелектуально-інноваційна діяльність України в контексті вимог європейського співтовариства / П. Г. Перерва, Я. А. Максименко, К. М. Сокол, С. О. Климова. // Вісник НТУ «ХПІ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/49735/1/Pererva_Intelektualno-innovatsiina_2020.pdf
90. Петрушевська, В. В. Адаптація фінансової політики України до умов глобалізаційних і Євроінтеграційних процесів / В. В. Петрушевська // Проблеми економіки. – 2014. – №2. – С. 131 – 137.
91. Пілецька, С. Т. Методика комплексної оцінки антикризового потенціалу підприємства / С. Т. Пілецька, Т. Ю. Коритько // Економіка промисловості. – 2018. – № 3. - С. 76 – 92. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: doi.org/10.15407/econindustry2018.03.074.
92. Пілецька, С. Т. Модель інтегральної оцінки економічної безпеки підприємства / С. Т. Пілецька, Т. Ю. Коритько, Є. В. Ткаченко // Економічний вісник Донбасу. – 2021. – № 3 (65). – С. 56 – 65.
93. Побурко, Я. О. Моніторингові оцінювання складних соціально-економічних явищ розвитку регіону / Я. О. Побурко. Львів : НАН України; Ін-т регіональних досліджень, 2016. – 306 с.
94. Про Державний бюджет України на 2022 рік: Закон України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text>
95. Про державну підтримку космічної діяльності: Закон України №1559-III від 16.03.2000. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1559-14#Text>
96. Про космічну діяльність: Закон України від 15.11.1996 № 502/96-ВР [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502/96-%D0%B2%D1%80#Text>
97. Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про відновлення Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про наукове і технологічне співробітництво: Закон України № 602-VIII від 15.07.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1673-20#Text>
98. Прокопенко, К. О., Удова Л. О. Сільське господарство України: виклики і шляхи розвитку в умовах зміни клімату / К. О. Прокопенко, Л. О. Удова // Економіка і прогнозування. – 2017. – № 1. - С. 92 –107. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eip.org.ua/docs/EP_17_1_92_uk.pdf
99. Прохорова, В. В. Економічна оцінка зовнішньої та внутрішньої ефективності інноваційних трансформацій в освіті / В. В. Прохорова, В. І. Чобіток // Конкурентоспроможність підприємств у міжнародному цифровому просторі: Монографія / За редакцією О. В. Ареф'євої. – Київ : НАУ, 2019. – С. 95 – 105.

100. Райзберг, Б. А. Современный экономический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. - 6-е изд., перераб. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2017. – 206 с.
101. Рахман, М. С. Аналіз ринку оптової торгівлі України / М. С. Рахман, Д. В. Прус // Бізнес Інформ. – 2020. – № 7. – С. 154 – 160.
102. Різник, В. В. Фінансовий механізм інноваційної діяльності малих підприємств / В. В. Різник // Економічний вісник університету. – 2020. – Вип. 44. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2020_44_29
103. Руденко, М. В. Теоретичні аспекти взаємодії фінансового і реального секторів економіки / М. В. Руденко // Вісник Університету банківської справи. – 2017. – № 1. – С. 21 – 29.
104. Рябкова, О. В. Моніторинг економічних показників результативності машинобудівних підприємств: дис... канд. екон. наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами. Національний університет «Львівська політехніка» / О. В. Рябкова. - Львів, 2018. – 222 с.
105. Саблина, Н. В. Использование метода таксономии для анализа ресурсов предприятия / Н. В. Саблина, В. А. Теличко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/porta1/Soc-_Gum/Bi/2009_3/78-82.pdf
106. Сидоренко, Е. В. Личностное влияние и противостояние чужому влиянию / Е. В. Сидоренко // Журнал практического психолога. –1999. – № 9. – С. 35 – 52.
107. Сизоненко, В. О. Фінансування інноваційно орієнтованої економіки в умовах інституціональної невизначеності / В. О. Сизоненко // Фінанси України. – 2013. – № 5. – С. 80 – 89.
108. Синюгіна, Н. В. Фінансовий моніторинг в системі взаємодії суб'єктів господарювання на фінансових ринках : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" / Н. В. Синюгіна; Харківський національний економічний університет. – Харків, 2011. – 23 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/7278>
109. Сіменс представив портфель рішень для цифрового підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cnews.ru/news/line/2018-04_simens_predstavil_portfel_reshenij_dlya_tsifrovogo
110. Соколова, Л. В. Сучасна інноваційна економіка: Від піраміди Маслоу до глобальної конкурентоспроможності країни / Л. В. Соколова, В. Б. Іванова, Г.М. Верясова // Економіка та суспільство. – 2021. - № 26. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/353>

111. Соколовська, О. М. Проблеми зовнішньої торгівлі України та її регіонів у контексті світової кризи / О. М. Соколовська // Вісник економічної науки України. – 2020. – № 1. - С. 97 – 102.
112. Степаненко, В. П. Соціальні наслідки пандемії COVID-19 у контексті суспільної трансформації в Україні: соціологічний підхід / В. П. Степаненко // Вісник НАН України. – 2021. – № 5. – С. 33 – 46.
113. Стреліна, О. М. Інноваційний розвиток економіки України: проблеми та перспективи / О. М. Стреліна // Ефективна економіка. 2013. – № 7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2166>
114. Тараненко, І. В. Формування інноваційної парадигми теорії конкуренції в сучасних глобалізаційних умовах / І. В. Тараненко // Наук. вісн. Чернігів. держ. ін.-ту економіки і управління: зб. наук. пр. – Сер. 1. Економіка. – Чернігів: ЧДІЕУ, 2011. – №1 (9). – С. 194 – 203.
115. Татар, М. С. Моніторинг надійності взаємодії підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища в умовах глобальних викликів / М. С. Татар, О. В. Дзюбенко, Н. С. Остроушкіна // Вісник СумДУ. Сер. «Економіка». – 2022. – № 2. – С. 143 – 153.
116. Тіньова економіка. Аналітична записка. Загальні тенденції 2021. Міністерство економіки України : Департамент стратегічного планування та макроекономічного прогнозування відділ з питань економічної стійкості та статистики, жовтень. Київ, 2022. – 12 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua
117. Толстова, А. В. Методика оцінювання рівня економічної безпеки підприємства / А. В. Толстова, К. В. Хоменко // Вісник економіки транспорту та промисловості. – 2018. – № 63. – С. 187 – 195.
118. Трансформаційні процеси економічної системи в умовах сучасних викликів : монографія / за заг. редакцією В. І. Гринчуцького. – Тернопіль: Крок, 2014. – 544 с.
119. Україна 2030: Доктрина збалансованого розвитку. – Львів: Кальварія, 2017. — 164 с.
120. Українська, Л. О. Організація моніторингу конкурентних переваг та конкурентоспроможності підприємства / Л. О. Українська, Г. Є. Рябик // Проблеми економіки. – 2012. – № 4. – С. 151 – 157.
121. Федик, М. В. Макроекономічні наслідки впливу пандемії COVID-19 на світову економіку / М. В. Федик // Економіка та держава. – 2021. - № 7. – С. 40 – 46.
122. Федірко, О. А. Формування нової локально-інноваційної парадигми регіональних досліджень / О. А. Федірко // Регіональна економіка. – 2015. – №3. – С. 24 – 33.
123. Феофанов, О. А. Реклама: новые технологии в России / О. А. Феофанов. – СПб. : Питер, 2000. – 384 с.

124. Філатов, В. В. Імплементация міжнародних норм до митного законодавства України : монографія / В. В. Філатов. Донецьк : ДонУЕП, 2013. – 201 с.

125. Фінансова звітність ХДАВП за 2018 – 2021 роки. Офіційний сайт Харківського державного авіаційного виробничого підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ksamc.com.ua/about-us/report>

126. Фінансовий механізм діяльності аграрних суб'єктів господарювання : монографія / за ред. докт. екон. наук, проф. Н. М. Давиденко. Київ : Вид-во ЦП «Компрінт», 2016. - 318 с.

127. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. – Київ : Центр Разумкова. Видавництво «Заповіт», 2020. – 274 с.

128. Чернявская, Т. П. Коммуникация в бизнесе: психологическая теория и практика : учеб.-метод.пособ. / Т. П. Чернявская, Т. П. Висковатова. – Одесса : Одесск. национ. ун-т им. И. И. Мечникова, 2013. – 258 с.

129. Четверта промислова революція: зміна напрямів міжнародних інвестиційних потоків: монографія / за наук. ред. докт. екон. наук, проф. А. І. Крисоватого та докт. екон. наук, проф. О. М. Сохацької. – Тернопіль: Осадца Ю. В., 2018. – 478 с.

130. Чмерук, Г. Г. Трансформація фінансових відносин суб'єктів господарювання / Г. Г. Чмерук, О. О. Стороженко // Науковий вісник Херсон. держ. ун-ту. Сер. Економічні науки. – 2019. – Вип. 34. – С. 129 – 134.

131. Шабанов, Р. І. Концепція «гідної праці» як стрижень активної державної політики у сфері зайнятості населення / Р. І. Шабанов // Наук. вісник Ужгород. нац. ун-ту. Сер. «Право». – 2014. – Вип. 24, Т. 2. – С. 201 – 205.

132. Шибаніна, О. В. Сучасна парадигма інноваційного розвитку аграрного підприємництва / О. В. Шибаніна, Ю. А. Кормишкін // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2019.– Вип. 3. – С. 4 – 10.

133. Шевченко, В. Ю. Економічні шоки пандемії: основні види та наслідки / В. Ю. Шевченко // Причорноморські економічні студії. – 2020. – № 56. – С. 21 – 27.

134. Шевчук, С. В. Визначення поняття «інноваційна економіка» / С. В. Шевчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 1(116). –С. 83 – 86. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2011_1_21

135. Шевчук, Ю. А. Сучасна парадигма дослідження інноваційного розвитку / Ю. А. Шевчук // Економіка та підприємництво: зб. наук. пр. молодих учених та аспірантів / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана»; відп. ред. С. І. Дем'яненко. – 2012. – Вип. 28, – С. 62 – 70.

136. Шеломовська, О. М. Інноваційна циклічна модель викладання соціологічних дисциплін у закладах вищої світи / О. М. Шеломовська,

Л. М. Сорокіна, К. В. Познанська, І. І. Мачуліна, К. Ю. Богомаз // *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*. – September 2019. – 6(18). – С. 18 – 27.

137. Шляхи адаптації національної економіки до сучасних викликів глобалізації : матеріали наук.-практ. студ. конференції / упоряд. С. Е. Сардак, А. О. Сімахова, О. Д. Дон. – Дніпропетровськ : ДНУ імені Олеся Гончара, кафедра економіки та управління національним господарством, 2017. – 204 с.

138. Шпакович, О. Особливості способів імплементації міжнародноправових норм / О. Шпакович // *Віче*. – 2010. – № 17. – С. 23 – 25.

139. Юрчук, Н. П. Використання економіко-математичних методів в управлінні інноваційним розвитком економічних систем / Н. П. Юрчук // *Інвестиції: практика та досвід*. – 2015. – № 18. – С. 28 – 32.

140. Яремчук, Р. Є. Ефективність реалізації державної регіональної політики в контексті проблематики територіальних диспропорцій. / Р. Є. Яремчук // *Регіональна економіка*. – 2021. – №2(100). – С. 61 - 71. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2021-2-6>.

141. Amosha, O. Key trends in the world economy development: new challenges and prospects. / O. Amosha, I. Pidorycheva, A. Zemliankin. // *Science and Innovation*. – Mar. 2021. – 17, 1. – P. 3 – 17.

142. Andriessen, D. G. Metaphor use in knowledge management // *Encyclopedia of knowledge Management* / D. G. Schwartz, D. Te'eny (Eds.). 2-th edition. Volume 1. Hershey- New York: Information Science Reference, 2011. – P. 1118 - 1124.

143. Bar, Am Jordan. Innovation in a crisis: Why it is more critical than ever / Am Jordan Bar, Laura Furstenthal, Jorge Felicitas, Erik Roth. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mckinsey.com/capabilities/strategy-and-corporate-finance/our-insights/innovation-in-a-crisis-why-it-is-more-critical-than-ever#/>

144. Karahasan, Burhan Can. Climate Change and Spatial Agricultural Development in Turkey / Burhan Can Karahasan, Mehmet Pinar // Working paper. – 2021. – № 1524. – 57 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://erf.org.eg/app/uploads/2021/12/1640587820_963_3907399_1524.pdf

145. Calinescu, T. Registration-Financial Co-operation of Business Subjects in the Condition of Social-Behavior Limitation / T. Calinescu // *Управление и Образование*. – Том 17(1). – vol. №17(1), 2021. Бургас: Университет «Проф. д-р Асен Златаров», България. – С. 7 – 13.

146. Calinescu, T. Structural modernization of Ukraine's economy in the context of the transformation of relations in the European Union / Tetyana Calinescu, Ganna Likhonosova, Olena Zelenko // *Politiky a strategie pro regionální a udržitelný rozvoj v místním kontextu: kolektivní monografie* / Jiří

Dušek a kol. Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú. České Budejovice, 2021. – P. 130 – 142.

147. Calinescu, Tetyana & Likhonosova, Ganna & Zelenko, Olena (2019). Creativity of International Development Strategies and Audit of Entities' Financial Management / Tetyana Calinescu, Ganna Likhonosova, Olena Zelenko. // 6th International Conference on Strategies, Models and Technologies of Economic Systems Management (SMTESM 2019). Published by Atlantis Press, (Франція, м. Париж). – Volume 95.– P. 167 – 171. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.atlantispress.com/proceedings/series/aebmr>

148. Climate of the world. Weather and climate of Russia and the CIS. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: pogodaiklimat.ru

149. Davenport, T. H. Working knowledge: how organizations manage what they know / T. H. Davenport, L. Prusak. – Boston: Harvard Business School Press, 1998. – 224 p.

150. Eurostat. European statistics. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/eurostat/>

151. Joachimsthaler, E. The Interaction Field: The Revolutionary New Way to Create Shared Value for Businesses, Customers, and Society Hardcover / E. Joachimsthaler. – New York: Public Affairs, 2020. – 215 p.

152. Kotys, N. V. Methodical approaches to the analysis of the effectiveness of fixed assets of construction organizations on the basis of economic - mathematical modeling. / N. V. Kotys, Yu. I. Mykytyuk. // Revista ESPACIOS. – 2020. – Vol. 41 (N 05). [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.revistaespacios.com/a20v41n05/20410504.html

153. Kraus, N. M. Global and national trends of condition of human capital as a basic institute of formation of innovative economy / N. M. Kraus, K. M. Kraus // Socio-economic aspects of economics and management : Collection of scientific articles. – Vol. 1. – MA (USA) : Aspekt Publishing of Budget Printing Center : Taunton, 2015. – P. 65 – 67.

154. Lisovska, L. Changing the paradigm of the innovation process on the basis of interaction / L. Lisovska, O. Yurynets, B. Sheremeta. // Problems of economy and management. – 2020. –Vol. 4. – № 1. – P. 174 – 187.

155. Ministry of Agriculture and Rural Development of the Slovak Republic. Green Report. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.mpsr.sk/en/index.php?navID=16>

156. Padgham, John Agricultural Development Under a Changing Climate: Opportunities and Challenges for Adaptation / John Padgham. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.preventionweb.net/files/11832_climatechangecombined1.pdf

157. Parker, G. G. Platform Revolution: How Networked Markets Are Transforming the Economy and How to Make Them Work for You /

G. G. Parker, Marshall W. V. Alstyne, S. P. Choudary. – New York, 2016. – 256 p.

158. Rittgen, P. Handbook of Ontologies for Business Interaction / P. Rittgen. – Sweden: University College Boras, 2008. – 452 p.

159. Shengcai, Tao. Research Progress in Agricultural Vulnerability to Climate Change. Advances in Climate Change Research / Tao Shengcai, Xu Yinlong, Liu Ke, Pan Jie, Gou Shiwei. – 2011. – Volume 2. – Issue 4. – P. 203 – 210. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1674927811500504?via%3Dihub>

160. Shevchuk, V. Моделювання та аналіз станів об'єктів і суб'єктів моніторингу засобами захищених сенсорних мереж та мереж IoT з суперкомп'ютером. / V. Shevchuk // Фізико-математичне моделювання та інформаційні технології. – 2021. – № 33. – P. 191 – 195.

161. Tatar, M. Transformation of the financial mechanism of agricultural enterprises integration in the conditions of global climate change. / M. Tatar, M. Butko // Інноваційна економіка. – 2023. – № 4. – P. 80 – 90.

162. The 2020 Human Development Report. New York: United Nations Development Programme. – 2021. - 412 p.

163. Tolubyak, V. Unity of state regulation and strategic management: an aspect of sustainable development of regions. Investments: practice and experience / V. Tolubyak. – 2018. – № 10. – P. 83-87

164. WHO guidance for climate-resilient and environmentally sustainable health care facilities. 2020. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240012226>

165. WHO. Checklists to assess vulnerabilities in health care facilities in the context of climate change. 2021. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://policycommons.net/artifacts/1455502/checklists-to-assess-vulnerabilities-in-health-care-facilities-in-the-context-of-climate-change/2090343/>

166. World Intellectual Property Organization (WIPO). Global Innovation Index 2022: What is the future of innovation-driven growth? Geneva: WIPO. – 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2022-section1-en-gii-2022-at-a-glance-global-innovation-index-2022-15th-edition.pdf>

167. Bijun, Xie. Research on Financial Support Mechanism of Creative Enterprises / Xie Bijun, Lin Bingkun, Li Min // Journal of Global Information Management. – 2022. – № 30(3). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.igi-global.com/gateway/article/full-text-pdf/281716&riu=true>

168. Žutinić, Đurđica, Perception of climate change: A survey among agricultural advisors // Đurđica Žutinić, Magdalena Zrakić-Sušac // Ekonomika poljoprivreda-economics of agriculture. – 2021. – Vol. 68. – Br. 2. – Str. 307-320. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://scindeks.ceon.rs/Article.aspx?artid=0352-34622102307Q_

Наукове видання

**Бондар Наталія Олександрівна,
Гребенікова Олена Володимирівна,
Дегтярьова Ольга Володимирівна та ін.**

**АДАПТАЦІЙНІ ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ
ІННОВАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ПОВЕДІНКОВИХ ОБМЕЖЕНЬ**

Редактор А. М. Ємленінова

Зв. план, 2024

Підписано до друку 01.02.2024

Формат 60×84 1/16. Папір офс. Офс. друк

Ум. друк. арк. 10,5. Обл.-вид. арк. 12. Наклад 50 пр.

Замовлення . Ціна вільна

Видавець і виготовлювач

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

61070, Харків-70, вул. Чкалова, 17

[http: // www.khai.edu](http://www.khai.edu)

Видавничий центр «ХАІ»

61070, Харків-70, вул. Чкалова, 17

izdat@khai.edu

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції сер. ДК № 391 від 30.03.2001